

KLEI

KERAMIEK MAGAZINE

januari-februari 2026 | nummer 1 | 46e jaargang | € 7,-

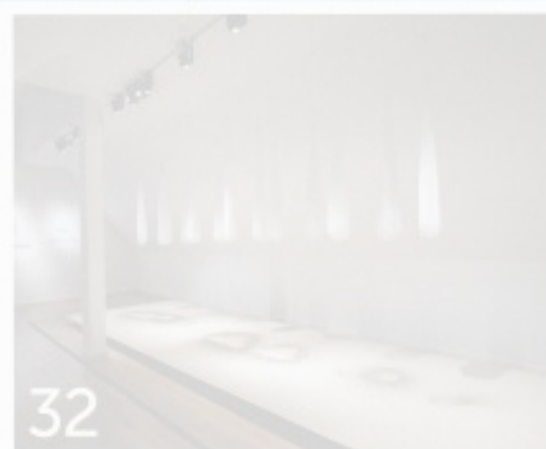
Hét Nederlandstalige keramiektijdschrift sinds 1980

- Maria de Meijer ■ So Cute! ■ DutCHawan
- Linda Swanson ■ Rami Al Shilli ■ Boeken
- NKO alumnidag ■ Column Uit de praktijk

Kris Campo

*Transfers als
beeldtaal*

Inhoud

4 Kris Campo
Een opvallend element in haar werk is het gebruik van transfers: keramische printtechnieken waarmee foto's, patronen en tekeningen op de klei worden aangebracht.

10 Maria de Meijer
Maria de Meijer vindt haar inspiratie zowel in de natuur als in cultuur en architectuur. Voor de aan natuur gelinkte werken is een organisch uiterlijk meer op zijn plaats, terwijl de aan cultuur en architectuur gelinkte werken eerder vragen om glazuur en strakke vormen.

16 DutCHawan
De chawan is meer dan alleen een kom; hij is het hart van de thee-

ceremonie, een kunstwerk met een persoonlijk verhaal. De keuze voor een bepaalde chawan hangt onder meer af van wat past bij iemands handen, iemands temperament en diens schoonheidsbeleving.

19 Rami Al Shilli
"Structuren en verbindingen vormen het hart van mijn werk. Overal om ons heen – van atomen tot sterrenstelsels, van cellen tot steden – ontvouwt zich een netwerk van lijnen en relaties."

32 Linda Swanson
"Het gaat me om nieuwsgierig zijn naar het materiaal zelf. We weten veel over materialen, maar we vergeten vaak dat ze op zichzelf heel krachtig zijn."

→ En verder

- 8 So Cute!
- 13 Column Uit de praktijk - Vera Zegerman
- 14 KleiGalerij - Textuur
- 20 Expo Nieuws
- 29 Column Fenna ter Haar - Do we give a damn?
- 30 Technieken - Structuur aanbrengen op draaiwerk
- 34 In het atelier van: Eveline Kieskamp
- 36 NKO alumnidag in Gouda
- 38 Boeken
- 41 Kort Nieuws
- 45 KeramiekAgenda
- 48 Cursussen, Vraag & Aanbod, Oproepen
- 50 Advertenties

Kom, vertoon uw kunsten maar!

Dit was de titel van een artikel dat ik in 1999 schreef voor het tijdschrift *Keramiek* van de Nederlandse Vakgroep Keramisten, over komen van hedendaagse keramisten, komen met een duidelijke signatuur. Aan de chawan, de meest beschreven kom onder de kommen, wilde ik toen mijn vingers nog niet branden, iets wat ik nu met het organiseren van de tentoonstelling *DutChawan* ruimschoots ga inhalen. Dertig Nederlandse keramiekkunstenaars creëerden ieder drie tot vijf chawans, maar zoals te verwachten viel werden de chawan-regels al snel verruimd tot: 'the sky is the limit'. De aftrap van de tentoonstelling met meer dan 100 chawan kunstwerken vindt plaats op 31 januari 2026 tijdens het *Amsterdam Tea Festival*.

DOOR TINEKE VAN GILS

De chawan is een komvorm met een spirituele inhoud die niet in gewicht is uit te drukken, wat hem vergelijkbaar maakt met de Heilige Graal. Maar de chawan is niet de Heilige Graal. Het is een aarden kom die in de hand past, terwijl de Graal een droombeeld is met mythische proporties. Over de rijke geschiedenis, de aard, de vormgeving en het gebruik van de chawan – die in onze huidige westerse wereld steeds meer in de belangstelling staat – zijn talloze boeken en verhandelingen geschreven. De diepere betekenis van de chawan is gekoppeld aan regels voortvloeiend uit praktische overwegingen en ceremonieel gebruik. Het is een tastbare kom, maar wel een met een lading waar je je vingers aan kunt branden.

SCHUIMIGE THEE

De chawan doet dienst als een object waarin het fijngemalen groene theeblad (matcha) in heet water met een bamboe garde

kan worden opgeklopt tot een schuimige thee. De chawan is onlosmakelijk verbonden met de Chinese theegegeschiedenis en de latere Japanse theeceremonie. Het opkloppen van de matcha werd het belangrijkste onderdeel van een uitvoerig ritueel gebaseerd op zenboeddhistische principes. Een reeks van handelingen wordt daarbij in een vaste volgorde uitgevoerd, bedoeld om de geest te zuiveren en alle zintuigen in een verhoogde staat van bewustzijn te brengen.

PERSOONLIJK VERHAAL

De chawan is meer dan alleen een kom; hij is het hart van de ceremonie, een kunstwerk met een persoonlijk verhaal. De keuze voor een bepaalde chawan hangt af van wat past bij iemands handen, iemands temperament en diens schoonheidsbeleving, maar ook het seizoen en de sfeer die men wil creëren spelen een rol. De kom kan ruw of glad zijn,

v.l.n.r.: Chawans van Annemarie Vogel, 2025; steengoed, h. 8 cm, Ø 12 cm | Job Heykamp, 2025; steengoed; h. 9 cm, Ø 14 cm | Saskia Pfaeltzer, 2025; steengoed; h. 10,5 cm, Ø 19 cm. Foto Tineke van Gils

Her Cornis, *Scintilla*, Chawan, 2024; steengoed, houtgestookt in een anagama oven; h. 9 cm, Ø 10 cm

Tjerk van der Veen, Chawan, 2025; steengoed, kurinuki techniek; h. 8 cm, Ø 11 cm

dik of dun, open of gesloten, elk detail krijgt aandacht. De natuurlijke onregelmatigheden in vorm en afwerking moeten het oog en de tastzin blijven boeien. Schoonheid schuilt in imperfectie: dat is wabi-sabi in een notendop.

IDEALE KOM

Om bruikbaar te zijn moet de chawan echter wel aan praktische criteria voldoen. Het theepoeder moet daarin immers met een kwetsbare bamboe garde kunnen worden opgeklopt. De ideale kom heeft daarom een breedte van om en nabij 11 tot 13 centimeter met een hoogte van 8 centimeter, bovendien heeft hij een tamelijk vlakke bodem met mooie rondingen. Een te dunne kom is door de snelle hitteoverdracht onhandelbaar en een te dikke kom koelt de thee te snel. Maar zoals de Japanse theemeester Nakaro Kazuma in de 18e eeuw schreef: "De kunst van de thee is in de eerste plaats een spirituele discipline."

OPMERKELIJKE OPLEVING

De laatste jaren heeft het theedrinken in het westen een opmerkelijke opleving doorgemaakt, vooral onder jongere generaties. Er is zelfs een ware matcha-rage ontstaan, aangewakkerd door een moderne zoektocht naar gezondheid, mindfulness en esthetisch genot. Ooit was matcha alleen bekend bij kenners en mensen die vertrouwd waren met de Japanse cultuur, maar nu is het mainstream geworden. Wie matcha drinkt vanwege de vermeende gezondheidsvoordelen zal niet meteen een chawan of bamboe garde kopen, de melkschuimer van de espressomachine lijkt een sneller alternatief. Maar de matcha-cultuur is in ontwikkeling en de invloed daarvan gaat voorbij de oorsprong. Wanneer de esthetiek van het drinken van bijvoorbeeld een matcha-latte wordt gecombineerd met de behoefte aan mindfulness, komt toch, via een westerse herinterpretatie, de geest van de traditionele theeceremonie in

riëlle beekmans, Chawan, 2025; experiment, ongestookt; h. 7 cm, Ø 10,5 cm

Yves de Block, Chawan, 2025; steengoed, black Oribe; h. 9,5 cm, Ø 12 cm

Tineke van Gils, *De berg, de maan en het meer*, 2024; steengoed en porselein; h. 7 cm, Ø 13 cm

zicht. Zo kan langs een omweg ook de chawan weer in beeld komen. Zelfs de onder jongeren razend populaire bubble tea, die als suikerrijke frisdrank totaal niet in verband kan worden gebracht met de oosterse thee filosofie, kent al variaties met matcha. Zo maakt een nieuwe generatie indirect kennis met de wereld van de poederthee. Wie weet, misschien gloort er ooit ook een chawan aan hun horizon. De belangstelling voor deze kom neemt in ieder geval toe en komt niet meer alleen uit de hoek van de doorgewinterde verzamelaar, maar in toenemende mate ook van een jonger en eigentijds publiek.

KOM VOL INSPIRATIE

De kom is het meest fundamentele object dat van klei gemaakt kan worden; in al zijn eenvoud is hij tegelijkertijd een levenslange inspiratiebron. Vrijheid en bruikbaarheid komen erin samen en dagen elkaar uit. Of zoals Brancusi (1876-1957) het verwoordde: *"Simplicity is not a goal in art, but in spite of oneself, one arrives at simplicity as one gets close to the real meaning of things."*

Het allereerste wat ooit van klei werd gemaakt, als we de mens uit de scheppingsmythen buiten beschouwing laten, moet wel een kom zijn geweest, een vorm van beschaving, om niet meer uit de handen te hoeven drinken. De chawan gaat nog een stap verder, hij staat voor verbinding.

DWARSVERBANDEN

De deelnemende kunstenaars gingen op mijn uitnodiging aan de slag, waarbij ook dwarsverbanden ontstonden. Op

Annet Leichel, *Chawan*, 2025; ingekleurd porselein; h. 7 cm, Ø 12 cm

het moment van schrijven van dit artikel waren de meeste chawan-kunstwerken nog in ontwikkeling. In de *DutCHawan* tentoonstelling zijn alle chawans en de vrije interpretaties daarvan samen te zien. Eén van de kunstwerken in het bijzonder is een komvorm van riëlle beekmans. Haar aanpak raakte mij toen ze vertelde hoe ze haar vuist in een bal klei had gedrukt en haar vader had gevraagd om haar hand, omgeven door klei, in de zijne te nemen. Vervolgens had ze dezelfde handelingen met haar moeder en broer herhaald. In deze persoonlijke en tegelijk gemeenschappelijke kommen vatte beekmans letterlijk de essentie van de chawan samen: een vorm van verbinding.

Deelnemers

riëlle beekmans, Yves de Block, Wilma Bosland, Janneke Bruines, Hermien Buytendijk, Her Comis, Tineke van Gils, Simone Haak, Liselore Halink, Job Heykamp, Pauline Hoeboer, Niek Hoogland, Frans en Jozien Ingenhut, Marike Jacobs, Netty Janssens, Annet Leichel, Lilibo, Sarah Michael, Pepijn van den Nieuwendijk, Marlene Nobel, Leon Perlot, Saskia Pfaeltzer, Adriaan Rees, Anne Sey, Sergey Shevelev, Tjerk van der Veen, Jolanda Verdegaaal, Charlotte Visser, Annemarie Vogel en Harm van der Zeeuw.

- Het Sieraad, Postjesweg 1, NL-1057 DT Amsterdam. Open: za 31 januari 2026, 11-19 uur. Tickets voor het *Amsterdam Tea Festival* zijn online verkrijgbaar. Abonnees van KLEI keramiek magazine krijgen korting als zij zich online aanmelden voor een Influencer/ambassador-Ticket en de volgende code gebruiken: **AMBASSADOR26**. www.amsterdamteafestival.nl

- Theeclub Moychay, Rozengracht 92H, NL-1016 NG Amsterdam. Open: 1 t/m 15 maart 2026, dagelijks 11-20 uur. www.moychay.nl | www.tinekevangils.com

- Op de boerderij bij Tineke van Gils, Rijksstraatweg 16, NL-2636 AX Schipluiden. Open: 11 t/m 28 juni 2026, do t/m zo 13-17 uur en op afspraak. www.tinekevangils.com

Hermien Buytendijk, *Duckwammes*, 2025; porselein; h. 9 x 13 x 20 cm